

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)
27 päivänä huhtikuuta 1995 *

Asiassa T-442/93,

Association des amidonneries de céréales de la CEE (AAC), kotipaikka Bryssel,

Levantina Agricola Industrial SA (LAISA), espanjalainen yhtiö, sijoittautumispaikka Barcelona (Espanja),

Società piemontese amidi e derivati SpA (SPAD), italialainen yhtiö, sijoittautumispaikka Cassano Spinola (Italia),

Pfeifer & Langen, saksalainen yhtiö, sijoittautumispaikka Cologne (Saksa),

Ogilvie Aquitane SA, ranskalainen yhtiö, sijoittautumispaikka Bordeaux (Ranska),

Cargill BV, hollantilainen yhtiö, sijoittautumispaikka Amsterdam,

Latenstein Zetmeel BV, hollantilainen yhtiö, sijoittautumispaikka Nijmegen (Alankomaat),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

edustajinaan asianajajat Michel Waelbroeck ja Denis Waelbroeck, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt,

kantajina,

joita tukevat

Ranskan tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Catherine de Salins, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard du Prince-Henri,

ja

Casillo Grani Snc, italialainen yhtiö, sijoittautumispaikka San Giuseppe Vesuviano (Italia), edustajinaan asianajajat Mario Siragusa, Rooma, Maurizio D'Albora, Napoli ja Giuseppe Scassellati-Sforzolini, Bologna, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt,

väliintulijoina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet Daniel Calleja y Crespo, Michel Nolin ja Richard Lyal, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremllis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukee

Italgrani SpA, italialainen yhtiö, sijoittautumispaikka Napoli (Italia), edustajinaan asianajajat Aurelio Pappalardo, Trapani, Luigi Sico ja Felice Casucci, Napoli, Massimo Annesi ja Massimo Merola, Rooma, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Alain Lorang, 51 rue Albert 1er,

väliintulijana,

jossa vaaditaan Italian hallituksen Italgrani-yhtiölle myöntämästä valtion tuesta elintarvikeyksikön rakentamiseksi Mezzogiornoon 16 päivänä elokuuta 1991 tehdyn komission päätöksen 91/474/ETY (EYVL L 254, s. 14) kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja B. Vesterdorf ja tuomarit D. P. M. Barrington, A. Saggio, H. Kirschner ja A. Kalogeropoulos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.11.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Riidan perustana olevat tosiseikat

- 1 Kantajina ovat yrityksistä koostuva yhdistys ja kuusi tärkeystä tuottavaa yritystä. L'Association des amidonneries de céréales de la CEE:n (jäljempänä AAC) jäseninä ovat kaikki yhteisön tärkeilyn ja tärkeilyspitoisten tuotteiden tuottajat, joita kantajat ovat. Levantina Agricola Industrial SA (jäljempänä LAISA) on maissitärkkelyksen, glukoosisiirappien, siirappien, joissa on korkea maltoosipitoisuus, isoglukoosien ja dekstriinin tuottaja. Societ  piemontese amidi e derivati SpA (jäljempänä SPAD) on maissitärkkelyksen, glukoosisiirappien, siirappien, joissa on korkea maltoosipitoisuus, isoglukoosien ja dekstriinin tuottaja. Pfeifer & Langen on vehnätärkkelyksen ja glukoosisiirappien tuottaja. Ogilvie Aquitane SA on vehnätärkkelyksen tuottaja. Cargill BV on maissitärkkelyksen, vehnätärkkelyksen, glukoosisiirappien ja siirappien, joissa on korkea maltoosipitoisuus, tuottaja. Latenstein Zetmeel BV on vehnätärkkelyksen tuottaja.

- 2 Erityisistä toimenpiteistä Mezzogiornon hyväksi 1.3.1986 annetusta laista nro 64 2 päivänä maaliskuuta 1988 tehdyllä komission p t ksell  88/318/ETY (EYVL L 143, s. 37, jäljempänä p t s 88/318) komissio on hyväksynyt yleisesti Italian hallituksen tukijärjestelmän Mezzogiornon hyväksi, kuitenkin sillä edellytyksellä, että yhteisön s antely  noudatetaan ja tietyistä Italian alueiden toimivaltaan kuuluvista ohjelmista ilmoitetaan myöhemmin. Aikaisemmin komissio oli 30.4.1987 tekem ll n p t ksell  hyväksynyt 1.3.1986 annetun lain nro 64 (jäljempänä laki nro 64/86) soveltamisen suurimpaan osaan Mezzogiornon alueista.

- 3 AAC teki 3.8.1990 päivätyllä kirjeellä komissioon valituksen tukiohjelmista, jotka Italian hallitus oli hyväksynyt 12.4.1990 Italgrani SpA:n (jäljempänä Italgrani) hyväksi. Maatalouselintarvikealan yritys Casillo Grani Snc (jäljempänä Casillo

Grani) oli jo 17.7.1990 päivätyllä kirjeellä pyytänyt komissiota ETY:n perustamis-sopimuksen 175 artiklan mukaisesti ottamaan kantaa tukeen. Komission pyynnöstä Italian viranomaiset toimittivat komissiolle tietoja suunnitellusta tuesta, erityisesti teollisuuspolitiikan yhteensovittamista hoitavan ministeriöidenvälisen valiokunnan (jäljempänä CIPI) 12.4.1990 tekemän kyseistä investointiohjelmaa koskevan päätöksen.

4 Näiden tietojen mukaan kyseinen tuki koski Mezzogiornon interventioviranomai-sen ja Italgranin välistä ”ohjelasopimusta” lain nro 64/86 mukaisesti. Tämän sopi-muksen mukaisesti Italgrani sitoutui investoimaan Mezzogiornoon kokonaisuudes-saan 964,5 miljardia Italian liiraa (ITL) seuraavan jaottelun mukaisesti (mrd. ITL):

a) Teollis-tekniset investoinnit	669,5
b) Tutkimuskeskukset	140,0
c) Tutkimushankkeet	115,0
d) Henkilökunnan koulutus	40,0

5 Suunnitellun tuen kokonaismäärä oli 522,1 mrd. ITL, josta 297 mrd. ITL oli tar-koitettu teollis-teknisiin investointeihin, 97,1 mrd. ITL tutkimuskeskuksiin, 92 mrd. ITL tutkimushankkeisiin ja 36 mrd. ITL henkilökunnan koulutukseen.

6 Koska kyseisille aloille on ominaista merkittävä yhteisönsisäinen kauppa, komissio katsoi, että kyseiset toimenpiteet olivat ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan

1 kohdassa tarkoitettua tukea, ja arvioi käytettävissä olevien tietojen perusteella, että niihin ei voitu soveltaa poikkeuksia, joista on määrätty 92 artiklan 3 kohdassa ja erityisesti laissa nro 64/86 päätöksen 88/318 9 artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Komissio aloitti tämän vuoksi EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn sitä tukea vastaan, joka oli suunnattu

- tärkkelystehtaan rakentamiseen ja isoglukoosin valmistukseen välittömästi tai välillisesti tarkoitettujen laitteiden rakentamiseen,
- siemenöljyn valmistukseen,
- ryynien ja jauhojen valmistukseen,
- tärkkelysalan investointeihin.

Lisäksi komissio katsoi, että investointituen kokonaisrajojen noudattamisesta oli epäilyksiä.

- 7 Komissio ilmoitti kirjeessään 23.11.1990 Italian hallitukselle päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely ja kehotti Italian hallitusta esittämään sille huomautuksensa tämän menettelyn mukaisesti. Muille jäsenvaltiolle ja kolmansille osapuolille, joita asia koskee, ilmoitettiin asiasta *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistulla tiedonannolla (EYVL 1990 C 315, s. 7, oikaisu EYVL 1991, N:o C 11, s. 32, jäljempänä tiedonanto niille, joita asia koskee). Kahdeksan yhdistystä, muun muassa Assochimica, jonka jäsen SPAD on, ja kaksi yritystä, muun muassa Italgrani, esittivät huomautuksensa ja ne toimitettiin Italian viranomaisille 8.4.1991.

- 8 Italian hallitus ja Italgrani nostivat yhteisöjen tuomioistuimessa kanteen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista koskevan, Italian hallitukselle edellä mainitulla 23.11.1990 päivätyllä kirjeellä tiedoksi annetun päätöksen kumoamiseksi. Italgrani peruutti myöhemmin kanteensa (C-100/91), kun taas 5.10.1994 annetulla tuomiolla asiassa Italia vastaan komissio (asia C-47/91, Kok. 1994, s. I-4635) yhteisöjen tuomioistuin kumosi päätöksen kohdat I.3 ja I.4 kaikilta muilta paitsi niiltä osin kuin ne koskivat maataloustuotteiden varastojen muodostamiseen annettavaa tukea. Näissä kohdissa määrättiin tuen suorittamisen lykkäämisestä ja huomautettiin, että tämän määräyksen vastaisesti suoritettua tukea voitiin vaatia sen saajilta takaisin ja että EMOTR ei voisi vastata tuesta yhteisölle aiheutuvista kuluista.
- 9 Menettelyn aikana Italian viranomaisten esittämien huomautusten vuoksi komissio arvioi, että tutkimukseen, koulutukseen ja siemenöljyn valmistukseen tarkoitettun tuen voitiin katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille, sillä se täytti komission päätöksessä 88/318 vahvistetut edellytykset.
- 10 Italian viranomaiset muuttivat 23.7. ja 24.7.1991 päivätyissä kirjeissään olennaisesti alunperin suunniteltua investointiohjelmaa ja siihen liittyvää tukea.
- 11 Uudessa ohjelmassa muutettiin alunperin suunniteltua hanketta seuraavasti:
- tuki tärkkelystehtaan rakentamiseen sekä ryynien ja jauhojen valmistukseen peruutettiin,
 - tuki sikojen teolliseen kasvatukseen peruutettiin,
 - tuki perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden varastoinnin rahoittamiseen peruutettiin,

- tärkkelyksen vuotuisen tuotannon suuruus rajoitettiin 357 000 tonnista noin 150 000 tonniin,
- sokerikemianalan investointeja ja tukea lisättiin ja kaikki isoglukoosin tuotanto lakkautettiin,
- käymistuotteiden ja sitruunahapon alan investointeja ja tukea lisättiin,
- tukea tutkimushankkeille lisättiin.

¹² Näiden muutosten jälkeen suunniteltujen investointien määrä oli 815 mrd. ITL, joka jakautui seuraavasti (mrd. ITL):

a) Teollis-tekniset investoinnit	510
b) Tutkimuskeskukset	140
c) Tutkimushankkeet	125
d) Henkilökunnan koulutus	40

Suunnitellun tuen kokonaismäärä oli 461,1 mrd. ITL, josta 228,17 mrd. ITL oli tarkoitettu teollis-teknisiin investointeihin, 96,83 mrd. ITL tutkimuskeskuksiin, 100 mrd. ITL tutkimushankkeisiin ja 36 ITL mrd. henkilökunnan koulutukseen.

13 Pääasialliset tuotteet, joita Italgrani aikoi tuottaa, olivat seuraavia (tonneina):

Maltoosi	23 400
Siirapit, joissa on korkea maltoosipitoisuus	36 000
Fruktoosisiirappi	18 000
Kiteinen fruktoosi	16 200
Mannitoli	14 400
Sorbitoli	27 000
Muut hydrogenoidut glukoosit	18 000
Glukoosit ja dekstriinit	9 000
Glukoosi hienokemiaa varten	9 000
Hiivat	16 500
Sitruunahappo	18 000
Kasviproteiinit	
— teksturoidut proteiinit	112 750
— lesitiini	2 610
— soijaöljy	49 590

14 Tehtyjen muutosten vuoksi komissio arvioi, että tämän tuen taso pysyi erityisesti lailla nro 64/86 vahvistetuissa rajoissa. Kuitenkin komissio myönsi sen, että on syytä muistaa tärkeilyn ja kyseistä tukea saavien tuotteiden välinen yhteys, sikäli kuin nämä tuotteet saadaan tärkeilynestä ja/tai ne ovat siitä jalostettuja. Kaiken tuen myöntämisen on siten täytettävä tietyt edellytykset.

15 Menettelyn päättyessä komissio teki 16.8.1991 Italian hallituksen Italgrani-yhtiölle myöntämästä valtion tuesta elintarvikkeiden rakentamiseksi Mezzogiornoon päätöksen 91/474/ETY (EYVL L 254, s. 14, jäljempänä päätös), jonka määräysosa oli seuraava:

1 artikla

1. Kokonaismäärältään 461,00 miljardin Italian liiran suuruinen tuki, jonka Italian hallitus on myöntänyt Italgrani-yhtiölle CIPI:n 12.4.1990 tekemässä päätöksessä tarkoitetun, 23.7. ja 24.7.1991 päivätyissä kirjeissä myöhemmin muutetun investointiohjelman toteuttamiseksi, soveltuu yhteismarkkinoille ja siihen voidaan soveltaa 1.3.1986 annetussa laissa nro 64/86 (toimenpiteet Mezzogiornon hyväksi) säädettyjä toimia.

2. Kuitenkin edellä tarkoitettu kokonaismäärältään 461,00 miljardin Italian liiran suuruinen tuki voidaan myöntää ainoastaan, jos Italgrani toteuttaa investointiohjelman seuraavia vaatimuksia noudattaen:

- tärkkelysjalosteet tai tärkkelyksestä saatavat tuotteet on valmistettava yksinomaan yhteisöstä peräisin olevasta tärkkelyksestä;
- ohjelman mukainen Italgranin tärkkelyksen tuotanto, jonka vuotuinen suunniteltu määrä on noin 150 000 tonnia, on rajoitettava tiukasti siihen, mikä tarvitaan sen omaan tärkkelysjalosteiden ja/tai tärkkelyksestä saatavien tuotteiden valmistukseen; kyseisen tärkkelyksen tuotannon on siten kehityttävä tärkkelyksestä saatavien tuotteiden ja/tai tärkkelysjalosteiden tarpeen mukaan, eikä sitä voida lisätä yli tarpeen;
- mitään määrää ohjelman mukaisesti tuotetusta tärkkelyksestä ei voida saattaa markkinoille (kansallisille, yhteisön tai kolmansien maiden markkinoille).

2 artikla

(jätetty pois)

3 artikla

(jätetty pois)

4 artikla

(jätetty pois).”

Menettely

- 16 Tässä tilanteessa kantajat ovat nostaneet käsiteltävänä olevan kanteen, joka on jätetty yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 27.11.1991. Myös Association of Sorbitol producers within the EC (EY:n tärkkelyksen tuottajien yhdistys, jäljempänä ASPEC) ja muutama tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuottaja sekä Casillo Grani ovat nostaneet kanteet (T-435/93 ja T-443/93) komission päätöksen kumoamiseksi.
- 17 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 1.10.1992 antamalla määräyksellä on hyväksytty Ranskan tasavallan väliintulo, jolla tuetaan kantajien vaatimuksia. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 8.2.1993 antamilla määräyksillä on hyväksytty Casillo Granin väliintulo, jolla tuetaan kantajien vaatimuksia, ja Italgranin väliintulo, jolla tuetaan komission vaatimuksia.
- 18 Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom muuttamisesta 8 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 144, s. 21) 4 artiklan mukaisesti asia siirrettiin yhteisöjen tuomioistuimen 27.9.1993 antamalla määräyksellä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen. Asia annettiin laajennetun toisen jaoston käsiteltäväksi.

- 19 Kirjallinen käsittely on pidetty osaksi yhteisöjen tuomioistuimessa ja se päättyi, kun kantajat jättivät 3.12.1993 huomautuksensa Casillo Granin ja Italgranin väliintulokirjelmästä.
- 20 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu toinen jaosto) on päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltävää näytön vastaanottamista. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin kehottanut komissiota esittämään päätöksen tekemiseen liittyviä asiakirjoja ja kehottanut asianosaisia esittämään näkemyksensä siitä, mikä vaikutus yhteisöjen tuomioistuimen asiassa komissio vastaan BASF ym., nk. PVC, 15.6.1994 antamalla tuomiolla (asia C-137/92 P, Kok. 1994, s. I-2555) on käsiteltävänä olevaan kanteeseen.
- 21 Laajennetun toisen jaoston presidentin 28.9.1994 antamalla määräyksellä asia on suullista käsittelyä varten yhdistetty asioihin T-435/93 ja T-443/93.
- 22 Sen jälkeen kun suullisen käsittelyn päivämäärä oli vahvistettu, väliintulijana olevan Casillo Granin asianajaja ilmoitti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 3.10.1994 jätetyllä kirjeellä, että mainittu yhtiö on asetettu konkurssiin. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 2.11.1994 saapuneella telefaksilla asianajaja toimitti jäljennöksen konkurssiastaa käsittelevän tuomarin päätöksestä, jolla yhtiön konkurssipesän hoitaja määrättiin ilmoittamaan prosessiosoitteeksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pidettävää asian käsittelyä varten Siragusan ja Scassellati-Sforzollinin toimiston.
- 23 Asianosaiset ja väliintulijana oleva Italgrani esittivät asiansa suullisesti ja vastasivat yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemiin kysymyksiin 9.11.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä. Käsittelyn päätteeksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi komissiota esittämään Italian hallitukselle osoitetun 14.11.1986 päivätyn teleksin, johon viitataan edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio annetun tuomion 22 kohdassa. Komission esitettyä kyseisen teleksin asianosaisia pyydettiin esittämään näkemyksensä sen vaikutuksesta käsiteltävänä olevaan kanteeseen.

Asianosaisten vaatimukset

- 24 Kantajat vaativat, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- kumoaa päätöksen,
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 25 Vastineeseen antamassaan vastauksessa kantajat vaativat lisäksi, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- toteaa, että riidanalainen päätös on mitätön.
- 26 Komissio vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- jättää kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana,
 - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 27 Ranskan tasavalta vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- kumoaa päätöksen,
 - velvoittaa komission korvaamaan asian käsittelystä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

28 Väliintulijana oleva Casillo Grani vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim

— toteaa, että riidanalainen päätös on mitätön,

— toissijaisesti kumoo riidanalaisen päätöksen ja toteaa, ettei päätöstä 88/318 voida soveltaa tässä tapauksessa,

— velvoittaa komission korvaamaan Casillo Granille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

29 Väliintulijana oleva Italgrani vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim

— jättää kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana,

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien ne, jotka ovat aiheutuneet väliintulijalle.

Casillo Granin väliintulo

30 On aiheellista tuoda esiin se, että asiakirjoista ilmenee asian ratkaisun koskeneen Casillo Granin oikeutta ainoastaan sen vuoksi, että tämä yritys kilpaili tukea saavan yrityksen kanssa. Näin ollen Casillo Granin konkurssiin asettamisen vuoksi, mistä sen asianajaja ilmoitti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 2.11.1994, yhteisöjen tuomioistuim voi ainoastaan todeta, että tätä oikeutta ei ole enää olemassa. Lisäksi väliintulijana olevan, riidanalaisista tukea saavan Italgranin suullisen käsittelyn aikana antamien tietojen mukaan tukea ei ollut vielä suoritettu sille. Päätös ei siten ole myöskään voinut vaikuttaa Casillo Granin kilpailulliseen asemaan ennen kuin se asetettiin konkurssiin.

- 31 Tämän vuoksi ei ole syytä lausua Casillo Granin esittämistä vaatimuksista ja perusteluista.

Tutkittavaksi ottaminen

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

- 32 Esittämättä muodollista väitettä kanteen tutkimisen edellytysten puuttumisesta komissio kiistää sen, että kanne voitaisiin tutkia. Tämän osalta se esittää yhteisöjen tuomioistuimen 28.1.1986 asiassa Cofaz ym. vastaan komissio antaman tuomion (asia 169/84, Kok. 1986, s. 391) perusteella, että valtion tuesta tehdyt päätökset koskevat ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan toisessa kohdassa (nykyisin EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan neljäs kohta) tarkoitetulla tavalla suoraan ja erikseen ainoastaan yrityksiä, joilla on ollut tietty osa hallinnollisessa menettelyssä ja joiden markkina-asemaan riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut tukitoimet vaikuttavat olennaisesti.
- 33 Komissio myöntää ensimmäiseen edellytykseen liittyen, että kantajilla on ollut menettelyssä välittömästi tai välillisesti tietty osa. Kuitenkin AAC oli ollut mukana ainoastaan sikäli kuin kyse oli tärkeilyn tuotantoon annettavasta tuesta, joka oli peruutettu. Mikään kantajista ei siten voinut tukeutua AAC:n mukanaoloon tämän vaatimuksen täyttämiseksi.
- 34 Toisen vaatimuksen osalta komissio esittää, että yhtiöt Pfeifer & Langen ja Latenstein Zetmeel tuottavat ainoastaan vehnätrikkelystä, jota ei tueta, eikä päätös siksi koske niitä suoraan ja erikseen. Muiden kantajina olevien yhtiöiden osalta komissio toteaa, että osa niiden tuotannosta kilpailee tuetun tuotannon kanssa. Komis-

sion mielestä ne eivät kuitenkaan ole osoittaneet riittävällä tavalla syytä, joiden vuoksi päätös vaikuttaisi olennaisesti niiden asemaan kyseisillä markkinoilla ja vahingoittaisi niiden laillisia oikeuksia. Itse asiassa mitään asiaankuuluvaa tietoa ei tämän osalta ole komission mukaan esitetty.

35 AAC:stä komissio huomauttaa, että jo 14.12.1962 asiassa Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes ym. vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa (asia 16/62 ja 17/62, Kok. 1962, s. 901) yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että ”sellaista periaatetta ei voida hyväksyä, jonka mukaan tietyn yrittäjäryhmän etuun yleisesti vaikuttava päätös koskisi suoraan ja erikseen yhdistystä tietyn yrittäjäryhmän edustajana”. Vaikka asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio 2.2.1988 antamassaan tuomiossa (asia 67/85, 68/85 ja 70/85, Kok. 1988, s. 219) yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että komission päätös soveltuvuudesta koski tietyn tuottajaryhmän etuja edustavaa toimielintä suoraan ja erikseen, siihen oli komission mukaan kolme perustetta: 1) toimielimen asemaan kyseisen tariffijärjestelmän neuvottelijana oli vaikutettu, 2) se oli osallistunut aktiivisesti menettelyyn, 3) sen oli pitänyt aloittaa uudet tariffineuvottelut ja tehdä uusi sopimus.

36 Komissio toistaa, että AAC:n esittämät huomautukset koskivat ainoastaan tärkkelyksen tuotantoon annettavaa tukea, joka lopulta peruutettiin. AAC ei ollut myöskään osoittanut, että sen asemaan oli vaikutettu vastaavasti kuin yhdistykseen, josta oli kyse edellä mainitussa asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa. Komission päätös ei siten koskenut AAC:tä erikseen.

37 Väliintulijana oleva Italgrani yhtyy olennaisilta osin komission perusteluihin. Se lisää, että muut kantajat kuin AAC eivät voi tukeutua viimeksi mainitun mukana-

oloon menettelyssä, sillä se ei ollut osallistunut menettelyyn näiden yritysten puolesta eikä niiden erityisten etujen turvaamiseksi.

- 38 Kantajien mukaan niillä on ollut huomattava osa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, koska AAC on tehnyt valituksen ja se on esittänyt täydentäviä huomautuksia kyseisestä tukihankkeesta sen jälkeen kun tiedonanto niille, joita asia koskee, oli julkaistu. Tämän osalta kantajat esittävät, että AAC on toiminut jäsentensä edustajana, ja sääntöjensä mukaan sen tehtävänä on turvata jäsentensä etuja.
- 39 Kantajat esittävät seuraavaksi, että Italgrani kilpailee niiden kanssa suoraan markkinoilla, joilla on huomattavaa ylituotantoa. Koska tärkkelystuotteiden tuotannon suunniteltu uusi määrä (noin 360 000 tonnia vuodessa) on enemmän kuin näiden tuotteiden nykyinen kokonaistuotanto Italiassa (noin 338 000 tonnia vuodessa) ja koska AAC:n kaksi italialaista jäsentä, eli Cerestar Italia SpA (jäljempänä Cerestar) ja SPAD, tuottavat 209 000 ja 167 000 tonnia tärkkelyspitoisia tuotteita, on mahdollista helposti arvioida tuen vaikutus Italiassa. Itse asiassa muutetun hankkeen vuoksi tärkkelyspitoisten tuotteiden tuotanto lisääntyisi 7 prosenttia yhteisössä. Markkinoilla, joille on ominaista huomattava ylituotanto ja vakaa kysyntä, tämä tuki vääristäisi tuntuvasti yhteisön tärkkelysmarkkinoita ja vahingoittaisi vakavasti kantajina olevien yritysten asemaa.
- 40 Kantajien mukaan vaikutus tärkkelysteollisuuteen kokonaisuudessaan olisi erityisen tuntuva sen vuoksi, että tärkkelyspitoisten tuotteiden markkinoille on ominaista tarjonnan täydellinen korvautuvuus. Kysyntä on heikosti joustavaa siten, että tuotantomäärän lisääntymisestä aiheutuisi hintojen huomattava laskeminen.
- 41 AAC:n osalta kantajat esittävät, että kumoamiskanteen voivat nostaa myös yritysten yhdistykset, erityisesti tässä tapauksessa, koska AAC:hen kuuluvat kaikki

tämän alan yritykset. AAC ei ollut mukana menettelyssä ainoastaan tärkkelyksen tuotannon tuen vuoksi; AAC:n toimet koskivat kaikkia tärkkelyspitoisia tuotteita eli sekä tärkkelystä että siitä saatavia tuotteita. Italgranin ja Casillo Granin väliintulokirjelmistä tekemissään huomautuksissa kantajat lisäävät, että komissio oli neuvotellut AAC:n kanssa, kun uusi tärkkelysalaa koskeva järjestely otettiin käyttöön vuonna 1986, kuten myöhemminkin tärkkelysteollisuuden etuihin vaikuttavan yhteisön sääntelyn ollessa kyseessä. AAC:llä oli siten vastaava asema kuin yhdistyksillä, joista oli kyse yhteisöjen tuomioistuimen tuomioissa asiassa CIRFS ym. vastaan komissio (asia C-313/90, tuomio 24.3.1993, Kok. 1993, s. I-1125) ja edellä mainitussa asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio.

42 Lopuksi kantajat esittävät, että jos komissio ei ole antanut muille kilpailijoille tilaisuutta esittää huomautuksia ja osallistua menettelyyn, niiden kanne tuen hyväksymispäätöstä vastaan on voitu kuitenkin tutkia (asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993, Kok. 1993, s. I-2487 ja asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3203). Näin pitäisi olla soveltuvin osin myös tässä tapauksessa, koska komissio ei ollut antanut kantajille tilaisuutta esittää näkemystään lopullisesta ohjelmasta.

43 Ranskan tasavalta ei ole esittänyt huomautuksia tutkittavaksi ottamisesta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 On aiheellista aluksi muistuttaa, että EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa sallitaan luonnollisten ja oikeushenkilöiden nostaa kanne hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua

henkilöä suoraan ja erikseen. Tämän vuoksi kyseisen kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuu siitä, koskeeko riidanalainen päätös, joka on osoitettu Italian hallitukselle ja jolla saatetaan päätökseen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, kantajia suoraan ja erikseen.

- 45 Kysymyksestä, koskeeko riidanalainen päätös kantajia suoraan, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että on totta, kuten Italgrani on väittänyt, että päätös ei voi ilman kansallisia täytäntöönpanotoimia koskea kantajien oikeuksia. Koska kuitenkin CIPI oli jo 12.4.1990 tehdyllä päätöksellä hyväksynyt alunperin suunnitellun investointiohjelman ja siihen liittyvän tuen ja koska myöhemmin tehdyt muutokset olivat Italian viranomaisten itsensä esittämiä, se mahdollisuus, että Italian viranomaiset päättäisivät olla myöntämättä komission päätöksellä hyväksyttyä tukea, on vain teoreettinen, sillä Italian viranomaisten toimintahalukkuudesta ei ole epäilyä.
- 46 Siten on todettava, että riidanalainen päätös koskee kantajia suoraan (ks. samansuuntaisesti asia 11/82 Piraiki-Patraiki v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok. 1985, s. 207). Asiakirjoista ilmenee, että CIPI on 8.10.1991 tehdyllä päätöksellä hyväksynyt muutetun ohjelman. Lisäksi vaikka kyseistä tukea ei ollut vielä suoritettu Italgranille, viimeksi mainittu on osoittanut suullisen käsittelyn aikana, että tämä johtui Italian viranomaisten päätöksestä odottaa käsiteltävänä olevan kanteen ratkaisemista.
- 47 Sen osalta, koskeeko riidanalainen päätös kantajia erikseen, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muut kuin ne, joille päätös on osoitettu, voivat väittää päätöksen koskevan niitä erikseen perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettulla tavalla ainoastaan, jos tämä päätös koskee kantajia tiettyjen niille erityisten ominaisuuksien vuoksi tai sellaisen tosiasiatilanteen vuoksi, joka on niille

ominainen verrattuna muihin henkilöihin, ja ne siten yksilöidään samalla tavoin kuin jos päätös olisi osoitettu niille (ks. asia 25/62, Plaumann v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197 ja asia C-309/89, Codorniu v. neuvosto, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. I-1853, 20 kohta).

48 Kun on kyse komission päätöksistä, joilla perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitettu menettely saatetaan päätökseen, yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt perusteiksi sille, että päätös koskee yritystä 173 artiklassa tarkoitettulla tavalla, sen, että yritys on tehnyt valituksen, jonka perusteella tutkimusmenettely aloitettiin, että yrityksen huomautuksia on kuultu ja että yrityksen huomautukset ovat suurelta osin määrittäneet menettelyn kulun, jos tukitoimi, jota riidanalainen päätös koskee, vaikuttaa olennaisesti sen markkina-asemaan (ks. edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annettu tuomio).

49 Kuitenkaan asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annettua tuomiota ei voida tulkita siten, että päätöksen ei voitaisi koskaan katsoa koskevan perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettulla tavalla erikseen sellaisia yrityksiä, jotka eivät voi osoittaa tällaisten olosuhteiden olemassaoloa. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin ainoastaan toennut, että päätös koskee 173 artiklassa tarkoitettulla tavalla yrityksiä, jotka voivat osoittaa tällaisten olosuhteiden olemassaolon, mutta tämä ei estä sitä, että yritys voi osoittaa päätöksen koskevan sitä erikseen toisella tavalla viittaamalla erityisiin olosuhteisiin, jotka yksilöivät sen vastaavasti kuin ne, joille päätös on osoitettu.

50 Tämän osalta on syytä huomauttaa asiakirjoista ilmenevän, että kantajana oleva yhtiö SPAD, jonka tarkkelyspitoisten tuotteiden tuotanto on noin 160 000 tonnia vuodessa, on toinen italialaisista tämän tuotteen tärkeimmistä tuottajista, kun tämän tuotteen tuotannon määrä Italiassa on noin 390 000 tonnia vuodessa. Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana italialaisen yhdistyksen Assochimica (Gruppo Chimica Agraria), jonka jäsen SPAD on, esit-

tämien huomautusten mukaan muut italialaiset tämän tuotteen huomattavat tuottajat ovat Cerestar ja Seda Manildra Europe SpA, jotka tuottavat vuodessa 209 000 tonnia ja 12 000 tonnia. Komissio ei ole esittänyt tosiasiatietoja, jotka olisivat asettaneet kyseenalaisiksi nämä tiedot Italian tärkeilyspitoisten tuotteiden markkinoista.

51 Lisäksi riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että Italgranin suunnittelema tärkeilyspitoisten tuotteiden tuotanto on noin 190 000 tonnia vuodessa, mikä merkitsisi vuotuisen tuotannon lisääntymistä Italiassa noin 50 prosenttia. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim katsoo, että tällainen lisäys ei ole mahdollinen ilman huomattavia vaikutuksia Italian markkinoilla jo olevien tuottajien kilpailu- asemaan.

52 Asiakirjoista ilmenee myös, että kantajana oleva SPAD oli ennen perustamissopi- muksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista nostanut kanteen Tribunale Amministrativo Regionale del Lazioissa Italgranin investointiohjelman ja siihen liittyvän tuen hyväksymisestä 12.4.1990 tehtyä CIPI:n päätöstä vastaan. Cerestar oli nostanut kanteen, jonka kohde oli sama. Assochimican huomautuksien mukaan nämä huomautukset perustuvat näiden menettelyjen aikana koottuihin asiakirjoihin. Lisäksi näistä huomautuksista ilmenee, että Assochimican jäsenet oli- vat erityisen huolissaan tärkeilyspitoisille tuotteille suunnitellusta tuesta, koska ne kilpailivat tällä alalla suoraan.

53 Tietenkään ei pelkästään se, että jokin päätös on omiaan vaikuttamaan kyseisten markkinoiden kilpailusuhteisiin, riitä siihen, että päätöksen voitaisiin katsoa kos- kevan suoraan ja erikseen jokaista yritystä, jolla on minkäläinen kilpailusuhde tahansa toimenpiteestä hyötyä saavaan yritykseen (ks. asiat 10/68 ja 18/68, Eridania ym. vastaan komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.12.1969, Kok. 1969, s. 459). Kuitenkin tässä tapauksessa ottaen huomioon Italian tärkeilyspitoisten

tuotteiden markkinoista annetut tiedot, SPAD:n osuuden Assochimican osallistumisessa hallinnollisen menettelyn aikana ja sen, että riidanalaisessa päätöksessä hyväksyttyä tukea saavan yrityksen suunnittelemat investoinnit saisivat aikaan huomattavan tuotannon lisäyksen, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien katsoo, että SPAD on näyttänyt toteen sellaisten seikkojen olemassaolon, joiden vuoksi se on kyseiseen toimenpiteeseen nähden muihin liikeyrityksiin verrattuna erityisessä sille ominaisessa tilanteessa. Näin ollen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että SPAD voidaan rinnastaa niihin, joille päätös on osoitettu, edellä mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio tarkoitettussa merkityksessä.

- 54 Edellä esitetyn vuoksi kanne voidaan tutkia siltä osin kuin kyse on kantajasta SPAD.
- 55 Koska kyse on yhdestä ja samasta kanteesta, muiden kantajien asiavaltuutta ei ole syytä tutkia (ks. edellä mainittu tuomio asiassa CIRFS ym. v. komissio).

Pääasian ratkaisu

- 56 Kanteensa tueksi kantajat vetoavat viiteen perusteeseen, jotka liittyvät

- komission päätöksentekomenettelyä koskevien sääntöjen noudattamatta jättämiseen;
- ilmeiseen arviointivirheeseen ja ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan rikkomiseen sen vuoksi, että suunnitelluilta investoinneilta puuttuu taloudellinen perusta ja elinkelpoisuus eikä suunniteltu ohjelma ole johdonmukainen aikaisemman ohjelman kanssa;

- siihen, että riidanalaisen päätös ei ole maatalousalan asetusten mukainen;
- ETY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomiseen, koska päätös ei ole riittävästi perusteltu ja perustelut ovat ristiriitaisia;
- valituksen tehneiden oikeuksien rikkomiseen, koska niille ei ole koskaan annettu tilaisuutta tutustua asiakirjoihin tai esittää huomautuksia päätösluonnoksesta.

Komission päätöksentekomenettelyä koskevien sääntöjen noudattamatta jättäminen

Seikat, joiden vuoksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on pyytänyt komissiota esittämään noudatettua menettelyä koskevat sisäiset asiakirjat

57 Vastineeseen antamassaan vastauksessa kantajat ovat vaatineet sen toteamista, että päätös on mitätön — tai ainakin, että se on tehoton — sen vuoksi, että sitä tehtäessä on erityisen vakavasti ja ilmeisesti rikottu olennaista menettelymääräystä. Tämän osalta kantajat viittaavat yhteisöjen tuomioistuimen 23.2.1988 antamaan tuomioon asiassa Yhdistynyt kuningaskunta vastaan neuvosto, nk. ”munivat kanat” (asia 131/86, Kok. 1988, s. 905) ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 27.2.1992 antamaan tuomioon asiassa BASF ym. vastaan komissio (asia T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, Kok. 1992, s. II-315, myöhemmin kumottu tuomiolla asiassa PVC). Ne huomauttavat, että koska tämä peruste kuuluu oikeusjärjestyksen perusteisiin, siihen voidaan vedota ilman määräaikaan oikeudenkäynnin aikana.

58 Tämän perusteen tueksi kantajat ovat esittäneet, että komission vastineesta asiassa T-443/93, Casillo Grani vastaan komissio, ilmenee, että 31.7.1991 eli vajaa viikko

sen jälkeen kun Italian viranomaiset olivat antaneet tiedoksi Italgranin uuden investiohjelman ja siihen liittyvän tuen, eli komission lomaa edeltävänä päivänä, komissio oli päättänyt

- saattaa päätökseen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitetun kyseistä tukea koskevan menettelyn;
- valtuuttaa tuolloin maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastanneen komission jäsenen Mac Sharryn puheenjohtajan suostumuksella saattamaan lopulliseen muotoon uudelle tukijärjestelmälle annettavan hyväksymisen, sellaisena kuin se oli annettu tiedoksi Italian viranomaisille, ehdollisella muodollisella päätöksellä;
- pyytää Italian viranomaisia toimittamaan vuosikertomuksia komissiolle.

59 Siten olisi selvää, että kollegisen päätöksenteon periaatteen vastaisesti komissio ei ole koskaan hyväksynyt muodollista päätöstekstiä. Tämän osalta kantajat ovat muistuttaneet, että päätöksestä, sellaisena kuin se on julkaistuna *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, ilmenee, että ”komissio” on tehnyt sen 16.8.1991. Kantajat ovat myöntäneet, että 9 päivänä tammikuuta 1963 annetun komission työjärjestyksen 63/41/ETY (EYVL 1963, 17, s. 181) 27 artiklan mukaisesti komissio voi edellyttäen, että sen kollegisen vastuun periaatetta noudatetaan, valtuuttaa komission jäsenen toteuttamaan ”selvästi määriteltäviä johtamiseen liittyviä toimenpiteitä tai hallinnollisia toimenpiteitä”; työjärjestyksen voimassaoloa on väliaikaisesti jatkettu 6 päivänä heinäkuuta 1967 tehdyn komission päätöksen 67/426/ETY (EYVL 1967, 147, s. 1), jonka voimassaoleva versio perustuu 23 päivänä heinäkuuta 1975 tehtyyn komission päätökseen 75/461/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 199, s. 43), 1 artiklalla. Kantajat ovat kuitenkin kiistäneet sen, että riidanalaista päätöstä voitaisiin pitää 27 artiklassa tarkoitettuna toimenpiteenä.

60 Lisäksi kantajat ovat esittäneet, että komission työjärjestyksen 12 artiklan mukaisesti ”puheenjohtaja ja pääsihteeri saattavat komission kokouksessa ... hyväksytyt

säädökset todistusvoimaisiksi allekirjoituksillaan niillä kielillä, jotka ovat todistusvoimaisia”. Työjärjestyksen 10 artiklan mukaisesti komission olisi pitänyt hyväksyä edellisen kokouksen pöytäkirja seuraavassa kokouksessaan. Näitä määräyksiä ei ilmeisesti ole noudatettu. Tämän vuoksi olisi todettava, että päätös on mitätön, tai joka tapauksessa julistaa se mitättömäksi olennaisen menettelymääräyksen rikkomisen vuoksi. Toissijaisesti kantajat ovat pyytäneet yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään komission esittämään asiakirjat, joista ilmenee, että kaikkia menettelymääräyksiä on noudatettu.

61 Vastauksessaan komissio on esittänyt, että kantajat ovat vedonneet vastineeseen antamassaan vastauksessa päätöksen laittomuuteen liittyvään kumoamisperusteseen, johon ne eivät olleet vedonneet kanteessaan. Tätä perustetta ei komission mukaan voida ottaa tutkittavaksi, koska se on työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu uusi peruste.

62 Toissijaisesti komissio on esittänyt, että komission kollegisen vastuun periaate on tämän toimielimen päätöksentekomenettelyn ydin. Kuitenkin käytännössä komissio tekee ainoastaan kaikkien tärkeimmät päätöksensä kokoustensa aikana. Muissa tapauksissa on komission toiminnan lamaantumisen välttämiseksi tarpeen käyttää joustavampia päätöksentekomenettelyjä, erityisesti komission työjärjestyksen 27 artiklassa tarkoitettua valtuuttamismenettelyä, jonka mukaan ”komissio voi edellyttäen, että sen kollegisen vastuun periaatetta noudatetaan, valtuuttaa yhden tai useamman komission jäsenen toteuttamaan komission puolesta ja sen valvonnassa selvästi määriteltyä johtamiseen liittyviä toimenpiteitä tai hallinnollisia toimenpiteitä”.

63 Komissio on myös esittänyt, että se on tehnyt kantajien luettelemat päätökset 31.7.1991 pidetyssä kokouksessaan käyttäen perustana 29.7.1991 pidetyssä kabinetin päälliköiden kokouksessa tehtyjä valmistelutöitä sekä täydellistä ja yksityiskohtaista päätösluonnosta, joka oli laadittu Italian viranomaisille osoitetun kirjeen muotoon. Neuvottelujen jälkeen komissio on siten hyväksynyt päätöksen kokonaisuudessaan ja antanut yhdelle jäsenistään tehtäväksi tekstin vahvistamisen. Perustamissopimuksen ja työjärjestyksen määräyksiä on näin ollen täysin noudatettu.

64 Työjärjestyksen 10 ja 12 artiklan väitetystä rikkomisesta komissio on esittänyt, että näillä määräyksillä ei ole sitä vaikutusta, jonka kantajat katsovat niillä olevan. Todistusvoimaiseksi saattaminen on nimittäin yksinkertaisesti komission sisäinen menettely, sillä komission työjärjestyksen 10 ja 12 artikla eivät koske kolmansiä osapuolia eivätkä ne vaikuta niiden oikeuksiin tai niille kuuluvaan turvaan. Siten on mahdotonta vedota näiden artiklojen rikkomiseen tuomioistuimessa.

65 Näissä oloissa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voidakseen vastata kantajien esittämiin perusteisiin pyytänyt komissiota esittämään Italian hallitukselle osoitetun kirjeluonnoksen, joka saatettiin komissaarien kollegion käsiteltäväksi sen kokouksessa 31.7.1991, tämän kokouksen pöytäkirjan, Italian hallitukselle tiedoksiannetun riidanalaisen päätöksen, jonka puheenjohtaja ja komission pääsihteeri ovat asianomaisena päivänä saattaneet todistusvoimaiseksi, ja tämän päätöksen tekemismenettelyä koskevan sinisen lomakkeen.

Tiivistelmä asianosaisten huomautuksista, jotka koskevat komission esittämiä sisäisiä asiakirjoja ja asiassa PVC annettua tuomiota

66 Huomautuksissaan kantajat toistavat kantansa, jonka mukaan kyseiset perusteet on otettava tutkittavaksi.

67 Kantajat lisäävät vastauksessaan esittämiinsä huomautuksiin perusteiden hyväksyttävyydestä, että asiassa PVC annetun tuomion mukaisesti ne perustelut, jotka komissio on vastauksessaan esittänyt, on hylättävä, koska nämä perustelut on, kuten komissio on itse maininnut, hylätty yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainitussa asiassa antamasta tuomiosta tehdyn valituksen perusteella.

- 68 Kantajat väittävät seuraavaksi, että kollegion hyväksymän päätöksen ja asianosaisille tiedoksiannetun, *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistun päätöksen väliset erot ovat vielä paljon merkittävämpiä kuin asiassa PVC. Tämän osalta ne painottavat, että Italian hallitukselle osoitettu kirjeluonnos, joka saatettiin kollegion käsiteltäväksi, ei ollut laadittu päätösehdotuksena, erityisesti koska siinä ei ollut mitään määräysosaa. Näin ollen asiassa PVC annettun tuomion perusteella tämä seikka on yksin riittävä siihen, että päätös on mitätön.
- 69 Lisäksi kollegion käsiteltäväksi saatettu kirjeluonnos ja lopullinen päätös erosivat toisistaan huomattavasti: olennaisia tietoja oli lisätty, lukuja oli muutettu ja kokonaisuuksia oli lisätty tai poistettu. Kantajat kiistävät komission väitteen, jonka mukaan kollegio oli tehnyt ratkaisun täydellisen ja yksityiskohtaisen päätösluonnoksen perusteella, ja luettelevat kahden asiakirjan väliset pääasialliset erot sekä päättelevät tästä, että kollegion hyväksymään tekstiin tehdyt muutokset ovat suurempia kuin vain oikeinkirjoitusta ja kielioppia koskevia muutoksia, joita voidaan asiassa PVC annettun tuomion perusteella tehdä tekstiin sen jälkeen kun kollegio on sen hyväksynyt.
- 70 Komission työjärjestyksen 27 artiklan väitetyn rikkomisen osalta kantajat lisäävät vastauksessaan esittämiinsä huomautuksiin, että komission esittämistä asiakirjoista ilmenee Mac Sharrylle annettun tehtävän sisältäneen itse asiassa toimivallan tehdä yksin, koska mitään päätösehdotusta ei ollut, päätöksen komission nimissä, eikä valtuutuksessa edes edellytetty komission jäsenen ottavan huomioon kirjeluonnosta. Tällaista tehtävää ei voitu pitää hallinnollisena toimenpiteenä eikä johtamiseen liittyvänä toimenpiteenä eikä selvästi määriteltynä tehtävänä, ja tämän vuoksi tähän tehtävään ei olisi voitu mainitun artiklan mukaisesti valtuuttaa yhtä komission jäsentä.
- 71 Lopuksi komission esittämistä asiakirjoista ilmenee kantajien mukaan, että komission työjärjestyksen 12 artiklan mukaista todistusvoimaiseksi saattamista koskevaa menettelyä ei ole noudatettu, kuten ei myöskään kieliä koskevia määräyksiä, sillä

kirjeluonnos oli laadittu lähes kokonaan ranskaksi, vaikka italia oli tässä tapauksessa ainoa todistusvoimainen kieli.

- 72 Huomautuksissaan komissio toistaa väitteensä, jonka mukaan näihin perusteisiin on vedottu liian myöhään, joten niitä ei sen vuoksi voida ottaa tutkittavaksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kantajat ovat nimittäin esittäneet nämä perusteet vasta vastauksessaan, eivätkä ne perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudelliseen perusteeseen, sillä kaikki tosiseikat, joihin vedotaan, olivat tunnettuja jo kun kanne nostettiin. Tämän osalta komissio esittää vielä, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa BASF ym. vastaan komissio antamaa tuomiota ei voida missään tapauksessa pitää yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklassa tarkoitettuna uutena seikkana.
- 73 Komissio viittaa yhteisöjen tuomioistuimen 30.9.1982 antamaan tuomioon asiassa Amylum vastaan neuvosto (asia 108/81, Kok. 1982, s. 3107) ja korostaa, että näiden perusteiden, joihin on vedottu liian myöhään, ei voida katsoa kuuluvan oikeusjärjestyksen perusteisiin. Myöskään asiassa PVC annetun tuomion perusteella ne menettelyvirheet, joihin kantajat vetoavat, eivät voi missään tapauksessa saada aikaan sitä, että riidanalainen päätös olisi mitätön.
- 74 Toissijaisesti komissio muistuttaa perusteiden hyväksyttävyydestä, että kyseinen tukiohjelma on myönnetty jo hyväksytyyn yleisen tukiohjelman mukaisesti ja että komissio on sen vuoksi voinut tarkistaa ainoastaan sen, onko yksittäinen tukiohjelma yleisen tukiohjelman mukainen. Itse asiassa syy siihen, miksi perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely aloitettiin, oli ollut se, että alunperin suunnitellut investoinnit eivät vaikuttaneet täyttävän yleisen järjestelmän edellytyksiä. Jos tukiohjelma olisi annettu alunperin nykyisessä muodossaan, sellaisena kuin se oli Italian hallituksen tekemien muutosten jälkeen, komission yksiköt olisivat ainoastaan ilmoittaneet valituksen tehneelle, että hanke oli jo hyväksytyyn yleisen järjestelmän mukainen. Siten muutetun tukiohjelman tarkasteleminen ei enää olisi sisältänyt mitään harkintavallan käyttöä, vaan se olisi ollut vain yksinkertainen johtamiseen liittyvä toimi.

- 75 Komissio katsoo tämän perusteella ja viitaten yhteisöjen tuomioistuimen 23.9.1986 antamaan tuomioon asiassa AKZO Chemie vastaan komissio (asia 5/85, Kok. 1986, s. 2585), että päätös on tehty laillisesti valtuuttamismenettelyllä. Tämä lopputulos on välttämätöntä erityisesti sen vuoksi, että yleisen tukiohjelman soveltamistapauksia on tuhansia, ja siten valtuuttamismenettelyn noudattaminen on välttämätöntä, jotta vältetään komission toiminnan lamautuminen tällä alalla. Komissio esittää lisäksi, että asiassa PVC annetussa tuomiossa jätettiin valtuuttamismenettelyn soveltamisen ulkopuolelle ainoastaan päätökset, joissa todetaan EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan rikkominen ja määrätään seuraamus. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ei ollut määritellyt niitä johtamiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka voitaisiin komission työjärjestyksen 27 mukaan laillisesti tehdä valtuuttamismenettelyllä; valmistelutoimet mainittiin kyseisessä tuomiossa ainoastaan esimerkkinä johtamiseen liittyvistä toimista.
- 76 Toissijaisesti komissio esittää, että koska päätös on tehty yksityiskohtaisen ja kattavan kirjeluonnoksen perusteella, kollegisen päätöksenteon periaatetta ei ollut rikottu, vaikka oletettaisiin, että päätöstä ei olisi voitu tehdä valtuuttamismenettelyllä. Koska riidanalaista päätöstä ei ollut varsinaisesti suunnattu kantajia vastaan, päätöksen laillisuuteen ei voida myöskään komission mukaan katsoa vaikuttavan sen, että päätöstä ei ollut saatettu todistusvoimaiseksi, tai sen, että komissaarien kollegion käsittelyn jälkeen tekstiin oli tehty muutoksia.
- 77 Lopuksi komissio väittää, että asiassa PVC annetusta tuomiosta käy selvästi ilmi, että nämä mahdolliset muotovirheet eivät missään tapauksessa voi aiheuttaa sitä, että riidanalainen päätös olisi mitätön.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 78 On aiheellista aluksi palauttaa mieleen, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan

mukaisesti ”asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tullessiin tosiseikkoihin tai oikeudelliseen perusteeseen”.

79 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kantajat eivät ole kanteessaan maininneet mitenkään sitä, että komission päätöksentekomenettelyä koskevia sääntöjä olisi rikottu. Vastineeseen antamassaan vastauksessa kantajat vetosivat tähän perusteeseen ja viittasivat asiassa T-443/93, Casillo Grani vastaan komissio, komission antamaan vastineeseen, josta ilmenee, että collegio on vahvistanut kantansa kokouksessaan 31.7.1991 Italian hallitukselle osoitetun kirjelunnonoksen perusteella ja se on päättänyt valtuuttaa Mac Sharryn saattamaan lopulliseen muotoon muodollisella päätöksellä uudelle tukijärjestelmälle annettavan hyväksymisen. Vaikka komissio esittää, että kyseiset perusteet eivät perustu uusiin tosiseikkoihin, komissio ei ole kuitenkaan esittänyt mitään näyttöä siitä, että kantajat olisivat tienneet näistä riidanalaisen päätöksen tekemismenettelyyn liittyvistä seikoista ennen kanteen nostamista. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo myös, että ne asiakirjat, jotka kantajilla oli käytössään aikaisemmin, eivät sisältäneet sellaisia tietoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että kantajien olisi pitänyt tietää ennen kuin ne olivat saaneet tiedoksi asiassa T-443/93, Casillo Grani vastaan komissio, annetun vastineen, että päätös oli tehty valtuuttamismenettelyllä ja että collegio oli tehnyt ratkaisunsa ainoastaan Italian hallitukselle osoitetun kirjelunnonoksen perusteella.

80 Näin esiin tulleet tiedot ovat aiheuttaneet vakavia epäilyjä riidanalaisen päätöksen tekemismenettelyn laillisuudesta, ja näissä oloissa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pyytänyt komissiota esittämään asiaa koskevat sisäiset asiakirjat ja sallinut kantajien kehittää kyseiset perusteet lopulliseen muotoonsa. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että nämä perusteet perustuvat kirjallisen käsittelyn aikana esille tullessiin tosiseikkoihin eikä niihin siten ole vedottu liian myöhään (ks. tämänsuuntaisesti edellä mainittu tuomio asiassa PVC, 57—60 kohta).

81 Siitä, voidaanko kyseiset perusteet hyväksyä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että komission työjärjestyksen 12 artiklassa, sellaisena

kuin se oli voimassa riidanalaista päätöstä tehtäessä, määrätään seuraavaa: ”Puheenjohtaja ja pääsihteeri saattavat komission kokouksessa tai kirjallista menettelyä noudattaen hyväksytyt säädökset todistusvoimaisiksi allekirjoituksillaan niillä kielillä, jotka ovat todistusvoimaisia”. Täten todistusvoimaiseksi saattamista ei vaadita, kun on kyse valtuuttamismenettelyllä hyväksytyistä säädöksistä. Koska riidanalaista päätöstä ei ollut saatettu todistusvoimaiseksi ja koska komissio esitti, että päätös on hyväksytty valtuuttamismenettelyllä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on aiheellista tutkia ensin, voidaanko päätös laillisesti hyväksyä valtuuttamismenettelyllä.

82 Tämän osalta on ensin todettava, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut edellä mainituissa asioissa AKZO Chemie vastaan komissio ja PVC antamissaan tuomioissa, komission toimintaa sääntelee kollegisen päätöksenteon periaate, josta määrätään Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn sopimuksen (EYVL 1967, 152, s. 2) 17 artiklassa, joka on korvattu EY:n perustamissopimuksen 163 artiklalla, jossa määrätään seuraavasti: ”Komissio tekee ratkaisunsa 157 artiklassa mainitulla jäsenmääränsä enemmistöllä. Komissio on päätösvaltainen vain, kun sen työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä on läsnä.”

83 Samoissa tuomioissa yhteisöjen tuomioistuin on tarkentanut, että näin vahvistettu kollegisen päätöksenteon periaate perustuu komission jäsenten tasa-arvoon päätöksentekoon osallistumisessa ja merkitsee, että ratkaisut tehdään yhdessä ja että kaikki kollegion jäsenet ovat kollektiivisesti poliittisessa vastuussa kaikista tehdyistä päätöksistä.

84 Toiseksi on todettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että valtuuttamismenettelyn käyttäminen johtamiseen liittyvien toimenpiteiden tai hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamiseksi on sopusoinnussa kollegisen päätöksenteon periaatteen kanssa. Edellä mainitussa asiassa AKZO Chemie vastaan komissio antamassaan tuomioissa yhteisöjen tuomioistuin on siten huomauttanut, että ”kun valtuuttamismenettely rajoitetaan johtamiseen liittyvien toimenpiteiden ja hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamiseen eikä menettelyä siten sovelleta periaatepäätöksiin, tällainen menettely vaikuttaa olevan tarpeen, ottaen huomioon komission päätettäväksi tulevien asioiden määrän huomattava lisääntyminen, jotta komissio voi täyttää tehtävänsä”. (37 kohta).

85 On siten tutkittava seuraavaksi, onko riidanalaista päätöstä pidettävä johtamiseen liittyvänä toimenpiteenä tai hallinnollisena toimenpiteenä.

86 Tämän osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että tutkiessaan yleisen tukijärjestelmän soveltamista yksittäisiin tapauksiin komission on aluksi, ennen minkäänlaisen menettelyn aloittamista, ainoastaan tarkistettava, kuuluuko tuki yleisen järjestelmän soveltamisalaan ja täyttääkö se yleisen järjestelmän hyväksymispäätöksessä vahvistetut edellytykset (ks. edellä mainittu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio asiassa Italia vastaan komissio). Myöskään perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisen jälkeen luottamuksensuojaperiaatteen ja oikeusvarmuusperiaatteen noudattamista ei voitaisi turvata, jos komissio voisi käsitellä uudelleen päätöstään, jolla yleinen järjestelmä hyväksytään. Siten jos jäsenvaltio, jota asia koskee, ehdottaa muutoksia tukihankkeeseen, johon sovelletaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaista tutkintaa, komission on ensin arvioitava, aiheutuuko kyseisistä muutoksista se, että hanke kuuluu muutoksen jälkeen yleisen tukijärjestelmän hyväksymispäätöksen soveltamisalaan. Jos näin on, komissiolla ei ole oikeutta tutkia sitä, onko muutettu hanke perustamissopimuksen 92 artiklan mukainen, koska tällainen arviointi on jo tehty siinä menettelyssä, joka saatettiin loppuun päätöksellä, jolla yleinen järjestelmä hyväksyttiin.

87 Kuitenkin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että se, että riidanalainen päätös on perustellusti tehty ainoastaan niiden edellytysten tutkimisen perusteella, jotka on vahvistettu yleisen järjestelmän hyväksymispäätöksessä, ei riitä yksinään siihen, että toimenpide voitaisiin luokitella johtamiseen liittyväksi toimenpiteeksi tai hallinnolliseksi toimenpiteeksi. Tämän osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vaikka riidanalainen päätös on tehty ilman, että on ollut tarpeen tutkia sitä, onko muutettu hanke perustamissopimuksen 95 artiklan mukainen, komissio ei ole voinut tutkia ainoastaan sitä, täyttääkö hanke yleisen järjestelmän hyväksymispäätöksessä vahvistetut hyvin tarkat edellytykset, erityisesti ne, jotka koskevat tuen voimakkuutta ja tukea saavia alueita. Päätöksen 88/318 9 artiklassa nimittäin määrätään, että ”tätä päätöstä sovellettaessa Italian on noudatettava voimassaolevia tai yhteisöjen toimielinten tulevaisuudessa hyväksymiä määräyksiä ja asetuksia, jotka koskevat erityyppisiä tukia teollisuuden, maatalouden ja kalastuksen alalla”.

- 88 Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että valtion tukea koskevan toimenpiteen hyväksymispäätöstä, joka merkitsee sellaista kontrollointia kuin päätöksen 88/318 9 artiklassa määrätyn edellytyksen noudattaminen, ei voida ainakaan tässä tapauksessa pitää ”johtamiseen liittyvänä tai hallinnollisena toimenpiteenä”.
- 89 Tämän osalta on syytä todeta komission väittäneen suullisen käsittelyn aikana, että tällainen edellytys sisältyy kaikkiin sen päätöksiin, joissa hyväksytään yleinen tukijärjestelmä, ja että siinä ilmaistaan vain aivan ilmeinen vaatimus, jonka noudattamista sen yksiköt valvovat rutiininomaisesti kaikissa valtion tukea koskevissa päätöksissään.
- 90 Kuitenkin tärkkelyksen tuotantoon tarkoitetun tuen osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komission itsensä mukaan tuki on pitänyt poistaa päätöksen 88/318 9 artiklassa määrätyn edellytyksen täyttämiseksi, koska tärkkelyksen tuotanto on ala, joka on suljettu yhteisön rahoituksen ulkopuolelle (ks. maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1990 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 866/90, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtuma-aikana [EYVL L 91, s. 1, jäljempänä asetus 866/90] sekä maa- ja metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamiseen tähtäävien investointien valintaperusteista 7 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyn komission päätöksen 90/342/ETY liite [EYVL 163, s. 71, jäljempänä päätös 90/342]). Lisäksi komissio on todennut, että tiettyjen maataloustuotteiden alakohtaista jättämistä yhteisön tuen ulkopuolelle sovelletaan vakiintuneen käytännön mukaan vastaavasti valtion tukeen. Kuitenkin riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että lopullisesti hyväksytyssä tuettavia investointeja koskevassa ohjelmassa tavoitteena on 150 000 tonnin vuotuinen tärkkelyksen tuotanto. Tämän osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin painottaa, että komissio on asettanut tuen hyväksymisen edellytykseksi sen, että Italgranin ohjelman mukainen tärkkelyksen tuotanto rajoitetaan tiukasti siihen, mitä tarvitaan niiden omaan tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotantoon. Tästä edellytyksestä kuitenkin johtuu se, että lopullisen hankkeen mukaisesti Italgranin tärkkelyksen tuotantoa tuetaan suoraan tai, kun kyse on integroidusta hankkeesta,

välillisesti, koska jos näin ei olisi, komissio ei olisi voinut asettaa hyväksymiselleen tämän tuotannon käyttämiseen liittyvää edellytystä. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tämä ristiriitaisuus yhtäältä niiden väitteiden, jotka komissio on esittänyt asian käsittelyssä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ja toisaalta riidanalaisen päätöksen sanamuodon välillä on sellainen, että sen vuoksi voidaan epäillä, onko päätös yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjen mukainen.

- 91 Lisäksi tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotantoon tarkoitettun tuen osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio on ilmoittanut niille, joita asia koskee, aloitettaessa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä, että ”uusien markkinaosuuksien on suuntauduttava uusiin käyttötapoihin, jotta tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotannon tasapainoa ei järkytetäisi”. Tämän osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin painottaa, että päätöksen 90/342 liitteessä, joka oli kyseisenä ajankohtana voimassa olevaa sääntelyä, määrätään, että tärkkelyksestä saatavia tuotteita koskeviin investointeihin ei voida saada yhteisön rahoitusta, jos realistisesti mahdollisten markkinoiden olemassaoloa ei osoiteta. Tämän vuoksi on todettava, että komissio on tiedonannossaan niille, joita asia koskee, viitannut niihin perusteisiin, joita sovelletaan valittaessa investointeja, joihin voidaan antaa yhteisön tukea, siltä osin kuin kyse on tärkkelyksestä saatavista tuotteista. Kuitenkin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään määräyksiä, joissa toistettaisiin edellytys siitä, että tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotannon pitäisi suuntautua uusiin käyttötapoihin; siinä ei ole myöskään edes mainintaa siitä, että perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely on aloitettu tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotantoon tarkoitettun tuen osalta.

- 92 Käsiteltäessä asiaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa komissio on esittänyt vastoin edellä mainitussa tiedonannossa olevaa väitettä, että yhteisön rahoitusta koskevaa sääntelyä ei sovelleta vastaavasti tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotantoon tarkoitettuun valtion tukeen. Tämän väitteen tueksi komissio on viitannut asetuksen 866/90 16 artiklan 5 kohtaan, jossa säädetään, että ”jäsenvaltiot voivat toteuttaa alalla, jota tämä asetus koskee, tukitoimia, joiden myöntämistä

koskevat edellytykset tai yksityiskohtaiset säännöt poikkeavat tässä asetuksessa säädetyistä edellytyksistä tai yksityiskohtaisista säännöistä tai joiden määrät ylittävät tässä asetuksessa säädetyt ylärajat, edellyttäen, että kyseiset toimenpiteet toteutetaan perustamissopimuksen 92—94 artiklan mukaisesti”. Yhteisöjen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että tämä määräys ei poista komission tekemää erotelua yhtäältä alakohtaiseen yhteisön rahoituksen ulkopuolelle sulkemiseen, jota sovelletaan vastaavasti valtion tukeen, ja toisaalta muuhun yhteisön rahoituksen ulkopuolelle sulkemiseen, jota ei sovelleta vastaavasti valtion tukeen. Komissio ei ole myöskään selittänyt mitenkään sitä, miksi se on selvästi muuttanut kantaansa oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana.

93 Näissä oloissa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei ole tarpeen lausua lopullisesti näistä kysymyksistä sen ratkaisemiseksi, voidaanko riidanalaista päätöstä pitää johtamiseen liittyvänä toimenpiteenä tai hallinnollisena toimenpiteenä, vaan on todettava, että päätöksen 88/318 9 artiklan soveltamisesta syntyy tässä tapauksessa periaatteellisia kysymyksiä siitä, saako tukea saavan yrityksen tärkkelyksen tuotanto välittömästi tai välillisesti tukea ja onko yhteisön rahoitusta koskevaa sääntelyä sovellettava vastaavasti valtion tukeen, joka on tarkoitettu tärkkelyksestä saatavien tuotteiden tuotantoon.

94 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän osalta, että vaikka päätöksen 88/318 9 artiklassa määrätty edellytys olisi sellainen, että komission yksiköt lisäävät sen rutiininomaisesti kaikkiin valtion tukea koskeviin päätöksiin, tässä tapauksessa on ollut tarpeen, jotta tämän edellytyksen täyttämistä voitaisiin valvoa, tutkia perusteellisesti monimutkaisia tosiseikkoihin liittyviä ja oikeudellisia kysymyksiä; tämän vuoksi riidanalaista päätöstä ei voida pitää johtamiseen liittyvänä tai hallinnollisena toimena.

95 Edellä esitetyn vuoksi riidanalaista päätöstä ei ole voitu tehdä valtuuttamismenettelyllä.

- 96 Siten on aiheellista tutkia komission väite, jonka mukaan vaikka riidanalaista päätöstä ei ole voitu tehdä valtuuttamismenettelyllä, sitä ei kuitenkaan ole tehty komission päätöksentekomenettelyä koskevien sääntöjen vastaisesti. Tämän osalta komissio on esittänyt yhtäältä, että komissaarien collegio on tehnyt päätöksensä Italian hallitukselle osoitetun yksityiskohtaisen ja kattavan kirjeluonnoksen perusteella, ja toisaalta, että Mac Sharry on ainoastaan muokannut tämän kirjeluonnoksen lopulliseksi päätökseksi.
- 97 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut kollegisen päätöksenteon periaatteesta edellä mainitussa asiassa PVC antamassaan tuomiossa, että tämän periaatteen noudattaminen ja erityisesti se, että komission jäsenet tekevät päätökset yhdessä, koskee välttämättä niiden etua, joiden oikeuksiin päätösten oikeudelliset seuraamukset vaikuttavat; heidän on tämän vuoksi voitava varmistaa, että collegio on tosiasiasa tehnyt nämä päätökset ja että päätökset vastaavat collegion tahtoa.
- 98 Samassa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on lisännyt, että ”tämä koskee erityisesti, kuten tässä tapauksessa, nimenomaisesti päätöksiksi kutsuttavia toimia, jotka komission on tehtävä 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 1 kohdan ja 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti yritysten tai yritysten yhteenliittymien osalta kilpailusääntöjen noudattamiseksi ja joissa todetaan näiden sääntöjen rikkominen, annetaan määräyksiä näille yrityksille tai määrätään niille sakkoja” (65 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin katsoo tämän osalta, että ainoastaan oikeinkirjoitusta koskevia tai kieliopillisia korjauksia olisi voitu tehdä kyseisen päätöksen tekstiin sen jälkeen kun komissio on sen tehnyt (68 kohta).
- 99 On todettava, että tästä tuomiosta ilmenee nimenomaisesti, että sellaiset päätökset kilpailusääntöjen soveltamisesta, kuten se, josta tuomiossa oli kyse, mainitaan tuomiossa vain esimerkkinä kollegisen päätöksenteon periaatteen tiukasta soveltamisesta. Käsiteltävänä olevassa asiassa riidanalainen päätös on tehty perustamisso-

pimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitetun menettelyn päättyessä. Tällaiset päätökset, joissa ilmaistaan komission lopullinen kanta siitä, onko tuki perustamissopimuksen mukainen tai, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, yleisen tukijärjestelmän mukainen, vaikuttavat paitsi siihen jäsenvaltioon, jolle päätös on osoitettu, myös tuensaajaan ja tämän kilpailijoihin.

100 Tässä tapauksessa ainoastaan Italian hallitukselle osoitettu kirjeluonnos, joka koski lopullista tukihanketta ja johon ei sisällynyt mitään määräysosaa, annettiin komissaarien kollegion käsiteltäväksi sen kokouksessa 31.7.1991. Toisin kuin komissio on väittänyt, kirjeluonnos ei ollut yksityiskohtainen ja kattava päätösluonnos vaan useita kohtia ja taulukoita, esimerkiksi kyseisten tuotteiden tuontia ja vientiä, tukea saavan yrityksen tuotantoa sekä suunnitellun tuen kokonaismäärää koskevia tietoja on pitänyt täydentää lopullisessa versiossa.

101 Lisäksi tiettyjä kirjeluonnokseen sisältyviä, esimerkiksi tuen voimakkuutta koskevia, tietoja on muutettu lopullisessa päätöksessä. Tämän osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin painottaa, että kirjeluonnoksessa ilmoitetaan seuraavaa (tällaista mainintaa ei sisälly riidanalaiseen päätökseen): "On aiheellista lisäksi todeta suunnitellun tuen voimakkuuden vastaavan 1.3.1986 vahvistettua komission kantaa (hiivat, proteiinit, biologisesti hajoavat muovit) ja asetuksessa (ETY) N:o 866/90 sallittuja tasoja, joita sovelletaan vastaavasti valtion tukeen (hedelmien ja vihannesten, lukuun ottamatta tomaatteja, päärynöitä ja persikoita, jäädyttäminen sekä glukoosi). Nämä voimakkuudet ovat myös lailla 64/86 säädetyn järjestelmän hyväksymisestä 2 päivänä maaliskuuta 1988 tehdyssä komission päätöksessä vahvistettujen edellytyksien mukaisia." Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tästä kohdasta saa sen käsityksen, että yhteisön rahoitusta koskevia määräyksiä sovelletaan pääsääntöisesti vastaavasti valtion tukeen ja että näitä määräyksiä on noudatettu tässä tapauksessa. Kuitenkin, kuten edellä on huomautettu (91 kohta), päätöksen 90/342 liitteestä ilmenee, että tarkkelyksestä saatavia tuotteita koskeviin investointeihin ei voida myöntää yhteisön rahoitusta, jos realistisesti mahdollisten markkinoiden olemassaoloa ei osoiteta.

- 102 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän vuoksi, että Italian hallitukselle osoitettuun kirjelunnonkseen ei sisälly mitään osoitusta siitä, että riidanalaisessa päätöksessä komissio olisi muuttanut kantaansa verrattuna siihen kantaan, joka ilmaistiin yhteisön rahoitusta koskevien sääntöjen soveltamisesta vastaavasti valtion tukeen annetussa tiedonannossa niille, joita asia koskee.
- 103 Vaikka oletettaisiin, että komissaarien kollegio voisi — tehdessään sellaisia päätöksiä kuin tässä tapauksessa — antaa tietyn jäsenen tehtäväksi saattaa lopulliseen muotoon päätöksen, jonka periaatteellisesta sisällöstä kollegio on päättänyt, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä tapauksessa kollegion ei voida katsoa tehneen riidanalaista päätöstä kaikkien siihen sisältyvien tosiasioita koskevien ja oikeudellisten kysymysten osalta. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän vuoksi, että Italian hallitukselle osoitettuun kirjelunnonkseen tehdyt muutokset ovat paljon merkittävämpiä kuin muutokset, joita kollegisen päätöksenteon periaatteen mukaan voidaan tehdä kollegion päätökseen.
- 104 On syytä lisätä, että kyseisen kokouksen aikana kollegio ei itse asiassa ole hyväksynyt mitään lopulliseen päätökseen liittyvää tekstiä, koska 31.7.1991 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että kollegio on päättänyt ”valtuuttaa komissaari Mac Sharryn saattamaan puheenjohtajan suostumuksella lopulliseen muotoon uudelle tukijärjestelmälle annettavan hyväksymisen ... ehdollisella muodollisella päätöksellä” ja että tähän pöytäkirjaan ei sisälly mitään, josta voitaisiin päätellä, että nimetty komissaari oli sidottu kollegion käsiteltäväksi saatetun kirjelunnonkseen sanamuotoon. Komissaarien kollegion käsiteltäväksi saatetun kirjelunnonkseen sanamuodon ja riidanalaisen päätöksen sanamuodon vertailusta nimittäin ilmenee, että vaikka kahdessa asiakirjassa mainitaan samat tosiasioita koskevat ja oikeudelliset kysymykset, riidanalainen päätös on lähes kokonaisuudessaan kirjoitettu uudestaan verrattuna kirjelunnonkseen ja ainoastaan muutamaa kohtaa ei ole muutettu. Näissä oloissa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi vain todeta, että riidanalainen päätös on katsottava tehdyksi valtuuttamismenettelyllä komission työjärjestyksen 27 artiklan vastaisesti.
- 105 On aiheellista lisätä myös, että vaikka voitaisiin katsoa, että komissaarien kollegio on tehnyt riidanalaisen päätöksen, komissio on joka tapauksessa rikkonut työjärjestyksensä 12 artiklan ensimmäistä kohtaa, koska se on laiminlyönyt saattaa

päätöksen todistusvoimaiseksi tämän artiklan määräysten mukaisesti (ks. edellä mainittu tuomio asiassa PVC, 74—77 kohta).

- 106 Kysymyksestä, onko päätös muodoltaan niin virheellinen, että se on mitätön, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että 31.7.1991 pidetyn komissaarien kollegion pöytäkirjasta ilmenee, että kollegio on nimenomaisesti päättänyt tehdä riidanalaisen päätöksen valtuuttamismenettelyllä. Vaikka kollegion olisi pitänyt tehdä päätös itse, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tämä muotovirhe ei ole niin ilmeisen vakava, että kyseinen päätös olisi mitätön (ks. samansuuntaisesti edellä mainittu tuomio asiassa PVC, 49—52 kohta).
- 107 Kaiken edellä esitetyn vuoksi riidanalainen päätös on kumottava eikä ole tarpeen tutkia muita kantajien esittämiä perusteita.

Oikeudenkäyntikulut

- 108 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian olennaisilta osin ja kantajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikulujen korvaamista, komissio on velvoitettava paitsi vastaamaan omista kuluistaan myös korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut.
- 109 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Ranskan tasavallan on siten vastattava omista kuluistaan.

- 110 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä, että muun väliintulijan kuin jäsenvaltion tai toimielinten on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan. Koska väliintulijana oleva Italgrani on tukenut komission vaatimuksia, se on määrättävä vastaamaan omista kuluistaan. Koska asian ratkaisu ei enää koske väliintulijana olevan Casillon oikeutta, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kohtuulliseksi, että myös sen on vastattava omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto)**

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Italian hallituksen Italgrani-yhtiölle myöntämästä valtion tuesta elintarvikkeiden rakentamiseksi Mezzogiornoon 16 päivänä elokuuta 1991 tehty komission päätös 91/474/ETY kumotaan.
- 2) Komissio vastaa omista kuluistaan ja veloitetaan korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut.
- 3) Kanne hylätään muilta osin.

4) Kaikki väliintulijat vastaavat omista kuluistaan.

Vesterdorf

Barrington

Saggio

Kirschner

Kalogeropoulos

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä huhtikuuta 1995.

Kirjaaja

Laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja

H. Jung

B. Vesterdorf